

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE MEMBRIS ECCLE-||SIAE MILITANTIS,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XX. Paupertatem volu[n]tariam rectè Deo voueri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53880)

CAPVT XX.

Paupertatem voluntariam rectè Deo voueri.

RESTAT pars quæstionis postrema, in qua, vt promisimus, tria vota monastica defendenda sunt. Incipiemus à voto paupertatis, inde ad votum obedientiæ, postremò ad votum continentia, de quo potissima quæstio est, veniemus.

Igitur PAUPERE TATEM voluntariam rectè suscipi ac Deo voueri, PRIMO probatur ex illis verbis Matth. 5. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Vbi notandum est, pauperes in Scriptura tribus modis accipi solere. Primò dicuntur pauperes, qui sunt afflicti, vt Psalm. 24. *Vnicus & pauper sum ego, tribulationes cordis mei multiplicatae sunt.* Secundò dicuntur pauperes, qui sunt humiles, vt Isaia vlt. *Ad quem respiciam nisi ad pauperculum, & contritum, & trementem sermones meos?* Tertio dicuntur pauperes propriè, qui non sunt diuites, idque tribus modis, aut actu, sed non affectu, aut affectu, sed non actu, aut actu simul & affectu.

Quinque igitur existunt huius loci expositiones. PRIMA est Caluini in hunc locum, qui per pauperes intelligit afflictos. Sed hæc expositio non est germana; nam coincideret tunc hæc prima beatitudo cum tertia: *Beati qui lugent*, aut cum vltima: *Beati qui persecutionem patiuntur.* Et præterea non est expositio Parrum, ac demum Lucæ 6. *Dominus pauperibus diuites opponit.*

SECUNDA expositio est Chrysostomi in commentario huius loci. & Augustini libro 1. de sermone Domini in monte, qui per pauperes intelligunt humiles; quæ expositio vera quidem est, sed non primario intenta, vt paulò post ostendemus.

TERTIA esse potest, vt beati dicantur illi, qui sunt pauperes actu, non affectu; sed hæc falsa expositio est, & à Patribus reprehenditur; non enim beati, sed miseri sunt isti pauperes; quocirca Dominus addidit, *spiritu*, id est, voluntate, & electione, nec qualicumque voluntate, sed spirituali, vt notat S. Bernardus serm. 1. de festo omnium Sanctorum. Fue-

runt enim etiam Philosophi quidam voluntate pauperes, sed non spiritu pauperes, quia non propter Deum, sed propter curiositatem amantur paupertatem.

QVARTA expositio esse posset, quod beati dicatur pauperes affectu, licet non actu. Hæc vera est, sed non præcipue intenta, vt mox ostendam.

Est igitur QUINTA, vt beati dicantur, qui propter Deum spontè eligunt paupertatem, & proinde etiam humilitatem, & pauperes spiritu hoc loco nominari eos, qui sunt voluntariè pauperes, & proinde etiam humiles; nam vt plurimum diuitiarum elationem, paupertas humilitatem gignit. Ita exponunt B. Ambrosius in caput 6. Lucæ, B. Gregorius Nyssenus, B. Hieronymus, & venerabilis Beda in caput 5. Matthæ, non S. Leo I. in sermone de illis verbis Domini Matthæ 5. quæ paupertatis voluntariæ, & humilitatis simul meminerunt. Item Chromatij, & Anselmi in hunc locum, Basilij, Bernardi serm. 1. de festo omnium Sanctorum, & recentiorum, vt Abulensis, Lirani, Caietani, Iansenij, & aliorum, qui de paupertate voluntaria, & actuali exponunt, & rectè, cum imprimis verbum Græcum *ἠωχὸς*, mendicum propriè significat; vt etiam Latina vox pauper, non humilem propriè, sed egenum significare solet.

Deinde præmium illud (*Quoniam ipsorum est regnum cælorum*) propriè respondet veræ paupertati. Præterea Lucæ 6. Pauperes, qui beati esse dicuntur, non superbis, sed diuitibus opponuntur; sic enim paulò post subiungit Dominus: *Va vobis diuitibus*. Deniq; Christus actu & affectu pauper fuit, & docuit sine dubio id quod ipse fecit. Præterea sapius diuitias periculosas esse dixit; nam Matthæ 13. comparauit spinis, quæ suffocant sementem; & Marci 10. *Quam difficile, inquit, qui pecunias habent, intrabunt in regnum cælorum*. Et: *Facilius est camelum intrare per foramen acus, quam diuitem in regnum cælorum*.

Hinc ergo sic argumentari possumus pro voto paupertatis. Id omne Deo rectè vouetur, quod ex eius testimonio scimus esse bonum, & illi gratum; sed paupertas voluntaria testimonio Christi bona est & Deo grata, cum beati dicantur eiusmodi pauperes, & illis promittatur regnum cælorum.

rum in præmium; igitur eiusmodi paupertas Deo rectissime vouetur.

SECUNDVM testimonium est Matth. 19. vbi Dominus ait: *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo.* Et ibidem: *Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te, quid ergo erit nobis? &c.* Quod enim hic detur consilium veræ abdicationis facultatum, supra demonstraui in disputatione de consiliis Evangelicis; quod autem hinc sequatur, posse voueri paupertatem, patet ex argumento paulò antè facto; & præterea ex utroque testimonio non solum colligitur paupertatem rectè voueri posse, quod tamen ad rem nostram sufficit, sed etiam colligitur hortatum esse Dominum ad vouendam hanc paupertatem; parum enim prodesset dare omnia pauperibus, & fieri pauperem spiritu, si quis paulò post iterum rediret ad lucra, & opes comparandas; quocirca S. Patres intellexerunt his testimoniis commendari paupertatem perfectam, quæ suscipitur cum proposito, & voto semper ita permanendi.

Itaque S. AVGVSTINVS in epist. 89. quæst. 4. & in Psalm. 103. concione 3. totum hunc locum refert ad professionem monasticam; & S. BERNARDVS in declamatione super hunc locum Evangelij: *Hæc, inquit, sunt verba, quæ contemptum mundi in vniuerso mundo, & voluntariam persuasere paupertatem, hæc sunt quæ Monachis claustra replent, deserta Anachoretis.*

TERTIVM testimonium est Act. 4. vbi sic legimus: *Multitudinis autem credentium erat cor vnum, & anima vna, nec quisquam eorum quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia.* Quod autem ex voto ita viuerent primi illi Christiani in Hierusalem, docet sanctus AVGVSTINVS serm. 1. de communi vita Clericorum, vbi dicit, id ipsum se cum suis facere voluisse, quod primos Christianos fecisse testantur Acta Apostolorum iam citata, & tamen ibidem sæpius repetit, nemini licere in tali vita habere proprium, idque ex professione facta Deo; sic enim loquitur de quodam Presbytero suo, qui contra professionem aliquid retinuerat, & inde Testamentum cum moretur fecerat: *O dolor, inquit, illius societatis, o fructus natus*

*Deus hic, primus
nec quisquam
suum esse
dicebat, sed
erant illis
omnia communia.*

non de arbore, quam plantauit Dominus, sed Ecclesiam fecit
 ipse heredes: nolo numerare ista, non amo amaritudinem
 etum, ego illum Deo quarebam, Deo societatem professum
 rat, hanc teneret, hanc exhiberet, nihil haberet, testamentum
 non faceret.

QUARTVM testimonium est Actor. 5. vbi Ananias
 Sapphira vxor eius, cum vitam communem profiteri
 viderentur, & tamen aliquid proprii sibi clauis retinuisse
 continuò ab Apostolo Petro detecti & increpati, atque à Deo
 inuisibiliter percussi interierunt. Hic Petrus Martyr in
 de votis dicit, se nullam votum videre, peccatum enim Ananias
 & Sapphiræ fuisse mendacium, ambitionem, auaritiam
 & hypocrisim, non autem voti violationem, seu sacrilegium.
 Sed facile possumus ostendere, primò ex circumstantiis loci
 huius, deinde ex testimoniis Patrum, Ananiam & Sapphi-
 ram vouisse, & tanquam sacrilegij reos esse punitos.

Quod igitur Ananias & Sapphira vouerint vitam
 communem, colligitur ex illis verbis: *Fraudauit de pretio
 agri, conscia vxore sua.* Non enim fraudasse diceretur, nisi
 iam obligatam promissione, subripuisset; quod autem res
 non præceptam vouerint, patet ex illis verbis: *Nonne manebat
 tibi manebat, & venditum in tua erat potestate? Quod
 denique votum illud Deo factum esset, & proinde eius vio-
 latio sacrilegium fuerit, testantur verba illa: Anania, cur
 tentauit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui sancto, et fra-
 dare de pretio agri? Quid enim est mentiri Spiritui sancto,
 nisi fallere fidem datam Spiritui sancto?*

Posset quidem vtrunque dici mentitus Spiritui sancto, si
 mendacium tantum S. Petro dixisset, in quo sine dubio erat
 Spiritus sanctus: tamè nemo negare potest, quin magis pro-
 priè dicatur mentiri Spiritui sancto, qui promittit aliquid
 Deo, & non seruat, quàm qui mentitur homini alicui san-
 cto. Præterea seuerissima illa pœna, quam Deus ipse conti-
 nuò sumpsit de Anania & Sapphira, omnino clamat magis
 illud peccatum fuisse, quàm simplicis mendaciij, & auaritiæ,
 & ambitionis, atque hypocrisis; quomodo enim potuit pu-
 niri culpa vlla atrocius? Itaque sine dubio sacrilegium fuit,
 quod eo modo puniri meruit.

Accedat iam communis expositio Patrum. S. IOANNES
 CHRYS.

CHRYSOSTOMVS homil. 12. in Acta Apostolorum: *Quare, inquit, hoc fecisti? Voluisti habere? oportebat initio habere, & non promittere, nunc autem postquam consecrasti, maius sacrilegium commisisti; qui enim aliena rapit, forsitan alienarum rerum desiderio rapit: tibi autem licebat tua retinere, cur igitur sacra fecisti ea, & postea accepisti?*

S. HIERONYMVS in epist. ad Demetriadem, quæ est octava i. Tomi: *Ananias inquit, & Sapphira dispensatores timidi, immò corde duplici & ideo condemnati, quia post votum obtulerunt quasi sua, & non eius, cui semel ea vouerant, partemq; sibi iam aliena substantia reseruauerunt.*

S. AVGVSTINVS serm. 27. de verbis Apostoli: *Dum, inquit, ex eo quod promiserat, partem subtraxit, sacrilegij simul condemnatur, & fraudis. Et serm. 10. aliàs 12. de diuersis, in editione Louanienti: Si Deo, inquit, displicuit detrahere de pecunia quam vouerant Deo, quomodo irascitur quando vouetur castitas, & non exhibetur? Et infra: Potest igitur Virgini sanctimoniali nubenti dici quod ait Petrus de pecunia; Virginitas tua nunquid non manens tibi manebat, & antequam eam voueres, in tua fuerat potestate?*

S. FVLGENTIVS in epistola de debito coniugali, cap. 8. *Quàm, inquit, sit malum, quàmq; sollicitè fugiendum, si quis de hoc, quod Deo vouerit, aut retinere, aut rapere aliquid mortifera prauaricatione pertentet; exemplo sunt Ananias & Sapphira.*

S. GREGORIVS lib. 1. epist. 33. ad Venantium: *Ananias, inquit, Deo pecunias vouerat, quas postea Sictus persuasione Diaboli subtraxit, sed qua morte mulctatus est scis.*

ARATOR lib. 1. in Acta Apostolorum hunc locum enarrans, sic ait:

---- Sed quod mutata voluntas

Falsi crimen habet: cumq; est iam cautio voti

Stare decet, nec Velle prius Violare sequenti, &c.

OECYMENIVS in commentario huius loci aliquoties sacrilegium vocat Ananiæ peccatum. BEDA in eundem locum dicit, ab Ananiæ exemplo natum esse deterrimum illud Monachorum genus, quod Sarabaitarum dicitur, qui sub vita, & professione monastica aliquid proprii retinere volunt. Atque hæc de Scripturis pro voto paupertatis.

CON

Confirmari potest hoc idem ex traditione Patrum. S. **BANVS** Papa I. in epistola sua decretali: *Quicumq[ue] Vestitus inquit, vitam communem suscepit, et vovit se nihil proprium habere, videat ne pollicitationem suam irritam faciat.* S. **SILIVS** in constitutionibus monasticis, cap. ult. dicit, *Monachum salutem animæ perdere, & furem esse, atque aditum Iudam, si quid privati possideat. At cur ita, quæ soluta est promissio, nullum votum?*

S. **HIERONYMVS** in epist. 22. ad Eustochium de virginitate, scribit ad eam arctam fuisse in Monachis sui temporis professionem paupertatis, ut nemini liceret vel necessarium habere; tamen vigilabat præpositorum diligentia, ne cuius quod necessarium deesset: *Quia, inquit, non licet dicere tunicam, tunicam, & sagum, textaq[ue] iuncis strata non habere. Ne ita vniuersa moderatur, ut nemo quid postulet, nemo quid habeat.* Ibidem scribit, aliquando in monasterio quodam Nitriæ repertum fuisse Monachum iam moriturum, quæ scio quot solidos sibi retinuerat: quocirca placuisse **MARINO**, **ISIDORO**, aliisque sanctis congregatis in vnum, ut mortuo pecuniæ infoderentur, clamantibus omnibus, *pecunia tua tecum sit in perditionem.* Quod idem postea in simili casu fecisse S. **Gregorium**, scribit **Ioannes Diaconus** libro I. cap. 15. vitæ B. **Gregorij**, & ipse etiam **Gregorius** libro 4. Dialogorum, cap. 55.

S. **AUGVSTINVS** in Psalm. 25. *Alius, inquit, vovet relinquere omnia, & ire in communem vitam, in societatem sanctorum; magnum votum vovit.* Et libro 17. de ciuitate Dei, cap. 4. *Dixerunt, inquit, potentes illi, ecce nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te. Hoc votum potentissimi voverant, sed vnde hoc eis, nisi ab illo, de quo hic continuo dictum est, dans votum voventi?*

Ioannes CASSIANVS libro 4. de institutis renunciantium, cap. 13. *Illam, inquit, virtutem inter ceteras eorum institutiones vel commemorare superfluum puto, quod scilicet multastellam, nulli peculiarem sportellam liceat possidere, nec tale aliquid, quod velut proprium retinens suo debeat committere signaculo.* Et cap. 33. de hac ipsa renunciatione perfecta loquens: *Sicut, inquit, immensa gloria fideliter seruientibus Deo, ac secundum regulam institutionem ei adherentibus reprobatur.*

pecunia tua tecum
sit in perditione

mittitur in futurum, ita pena grauisſima preparantur his, qui tepidè eam, negligentèrque fuerint exequuti, & secundum hoc quod professe sunt, vel quod ab hominibus esse creduntur, fructus etiam cōgruos sanctitatis eidem exhibere neglexerint; melius est enim secundum Scripturam sententiam, non vouere quemquam, quam vouere, & non reddere.

Adde etiam Concilium AVRELIANENSE I. can. 21. ubi grauiter Monachi puniri iubentur, qui cōtra professionem suam aliquid proprij possidere voluerint.

Contra paupertatis votum vna est obiectio Ioannis Brenrij in Confessione VVirttembergica, capite de votis monasticis. Aut is, qui vouet, est pauper conditione, aut diues: si pauper est, nihil habet quod possit vouere se relicturum aut daturum, sed debet ferre patienter crucem sibi à Domino impositam; quam si præterea vouet, idem facit, ac si in morbo voueret se ægotaturum; qui est furor, non pietas: si autem diues est, aut vouet ponere omnia in commune, aut dare omnia pauperibus propter maius meritum, & viuere deinceps ex elemosynis: si primū, nihil aliud agit, quàm prouidere sibi de certiore, & copiosiore victu, quod est fugere, non amare paupertatem: si secundum, peccat contra fidem, & caritatem: cōtra fidem, quia vnus est mediator Dei & hominum, qui nobis omnia meruit; cui facit iniuriam, qui suis propriis operibus mereri se arbitratur; contra caritatem autem, quia caritas præcipit ne sine necessitate molesti simus proximo nostra mendicatione.

Respondeo ad PRIMVM membrum, etiam pauperes rectè vouere, & multum dare; dant enim id omne quod acquirere possent. AVGVSTINVS epist. 89. quæst. 4. *Neque, inquit, mihi minus imputabitur, quia diues non fui; nam nec Apostoli, qui primi hoc fecerunt, diuites fuerunt: sed totum mundum dimittis, qui, & quod habet, & quod optat habere dimittis.* Neque est simile votum ægritudinis voto paupertatis; nam Christus dixit: *Beati pauperes, non beati ægoti,* Matth. 5. Et: *Si vis perfectus esse, vende omnia qua possides, & da pauperibus,* Matth. 19. non autem si vis perfectus esse, proiice sanitatem, cura vt ægrotes. denique tenemur, si possumus, sanare ægritudinem, ne nostræ mortis causa fuisse vidcamur: at ditescere nemo tenetur.

Ad

Ad SECUNDUM membrum dico, ponere omnia in comune, esse verè amare paupertatem; nam ille verè est pauper, qui nullius rei est Dominus, qui nihil habet quod vendere, donare, permutare, destruere possit. & quam alii paupertatem elegerunt primi Christiani, nisi istam, quam mo aliquid diceret suum, sed essent illis omnia communia. Actor. 4.

Ad TERTIUM, nego esse contra fidem, dare omnia pauperibus propter maius meritum, alioqui Christus aliquid contra fidem consulisset, cum ait: *Vende omnia que possides, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo.* Matth. 19. non enim pugnant merita nostra cum Christi meritis, sed ex illis potius ut effectus ex causa promanant, nam sine Christi meritis nulla sunt nostra merita. ille enim præter alia, etiam potentiam merendi nobis acquisiuit merito mortis suæ. Nego etiam esse contra caritatem precari mendicare, quandoquidem neminem cogunt dare elemosinam mendicantes, sed potius occasionem diuitibus præbent comparandi sibi regnum cælorum. Sed de hoc latius.

CAPVT XXI.

Devoto obedientia.

AM verò OBEDIENTIAM religiosam restitueri Deo, his rationibus probari potest. PRIMO, grata est Deo obedientia etiam in iis rebus, quas ipse non præcepit; nam Hierem. 35. laudantur, & remunerantur à Deo filij Ionadab, qui, ut obedirent patri suo, non bibebant vinum, non seriebant agros, non habebant domos, sed habitabant perpetuò in tentoriis: omne autem quod Deo gratum est, voueri illi potest, igitur obedientiam, etiam alioqui non debita, Deo voueri potest.

Respondet Petrus Martyr in libro de votis, nihil indebitum fecisse filios Ionadab; nam etiam si Deus non iusserat illis, ut non biberent vinum, nec sererent agros, nec domos inhabitarent, iusserat tamen ut parenti obedirent, ac proinde illi, dum patri obedierunt, id solum fecerunt, quod facere diuino præcepto tenebantur.

Sed